

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Als een beest in de valleien

"Gelijk een beest, dat afgaat in de valleien, heeft hun de Geest des HEEREN rust gegeven".

Jesaja 63:14a

We worden door Jesaja gewezen op de wijze en het doel van de leidingen Gods met Zijn volk. En als het dan in dit hoofdstuk gaat over de verlossing van Israël uit het diensthuis, dan mogen we ook denken aan de verlossing uit de macht der zonde van al Gods volk. De geschiedenis van het volk van Israël is immers steeds weer een voorbeeld van de wijze waarop Gods volk geleid wordt: uit het Egypte der zonde door de woestijn des levens naar het beloofde land der rust. En om die leiding weer te geven, gebruikt de Heere vaak beelden uit het natuurlijke leven. Hier is het beeld ontleend aan het herdersleven van de oude volkeren: 'Gelijk een beest, dat afgaat in de valleien'.

Wat moeten we verstaan onder dat 'beest'? De kanttekening zegt: 'Hetzij een paard of een koe'. In vers 13 wordt trouwens ook een paard genoemd. Verder moeten we erop wijzen, dat het grondwoord ook overgezet kan worden met 'vee'. Dan doet dat derhalve denken niet slechts aan één dier, maar aan een gehele kudde. En dan niet een kudde schapen of geiten, want die worden in Gods Woord gewoonlijk aangeduid met kleinvee. Het leiden van zo'n kudde kleinvee was trouwens niet zo moeilijk. Die waren in hun element op de hellingen der heuvels en bergen. Nee, veel moeilijker en bezwaarlijker was het leiden langs zulke wegen van de loggere en zwaardere dieren. Die waren dan vreesachtig en daardoor

nogal tegendraads. Ze konden dan heel wat moeilijkheden veroorzaken.

Voor die beesten was op de bergen geen water en voedsel te vinden. Dus ze moesten daarvoor naar de vallei. En de dieren konden ook niet altijd in dezelfde vallei blijven. Als water en voedsel opraaften, moesten ze naar een andere vallei: nu weer omhoog, dan weer omlaag. Langs afgronden en steenachtige massa's. Dat was niet gemakkelijk. Dat vergde veel van de herder. Gelukkig maar dat de goede herder iemand was met hart voor z'n beesten. Hij was waakzaam en geduldig. Hij leidde ze in de vallei. En daar in de vallei komen ze tot rust. Dan wordt de honger gestild en de dorst geleest. En dan hebben ze werkelijk rust!

Welnu, heeft de Heere op deze wijze ook niet het volk van Israël geleid? Wat is de weg van Egypte naar Kanaän voor het volk een moeilijke weg geweest! Ze zijn nog maar net op pad, of ze worden al geconfronteerd met het water van de Rode Zee. Wat hebben ze het daar benauwd gehad. Maar de Heere heeft de weg gewezen: 'Zeg de kinderen Israëls, dat ze voorttrekken'. Ze moesten over bergen en door zandwoestijnen. En als ze dan Kanaän naderen, moeten ze weer terug. Wat een rondzwervingen! Dan weer langs de afgrond, dan weer in een vallei. Van Mara tot Elim. Dan weer de woestijn in! En wat is dat volk menigmaal wederspanning geweest. Maar ze wer-

den ook telkens weer beschaamd. Want als hun leider Mozes op z'n knieën ging, liet de Heere Zich weer verbidden! Tenslotte heeft de Heere hen tot rust gebracht in het land van Kanaän. Door de leiding des Geestes! Hebben we hier ook niet een prachtig beeld van Gods volk zelf? Nog steeds moeten ze langs die weg, als de weg van het vee dat afgaat naar de valleien, geleid worden naar de rust. De Heere zoekt hen op in het leven. Hun ogen worden geopend voor het verderf. En zo worden ze uit het Egypte der zonde geleid. Dan worden ze gevoerd door de woestijn van het leven. En de Herder doet Zijn arbeid: waakzaam, geduldig, teer, zorgzaam, waarschuwend. Die kinderen Gods moeten ook getuchtigd worden vanwege hun wederspanning en ongeduld. Maar ze mogen ook al wat van die Elims in het leven ervaren. Al is het maar voor een ogenblik. Want hier is het land der ruste niet! Maar straks zullen ze aankomen in de hemelse vallei. Om verzadigd te worden met het Goddelijk Wezen. Want daar rusten de vermoeiden van kracht. Zo mogen de pelgrims aan deze zijde telkenmale ervaren, dat achter ieder Mara een Elim ligt. Een Elim met de

Inhoud

Meditatie:	
Als een beest in de valleien	1
De witte bladzijde (5)	2
Hoofdmomenten van de	
Generale Synode (3)	3
Commentaar: Eerlijk wandelen . .	5
Van Overzee:	
Een wonderlijk middel	7
Alle macht(3)	8
Kerknieuws	10
Berichten	13
Preekbeurten	14

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abonnements, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnements,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

twaalf waterfonteinen en de zeventig
palmboomen, waar ze weer een ogen-
blik mogen rusten in het strijdperk van
het leven. Een oase in de woestijn.
Daar legeren zij zich aan de wateren.
Het doet ons denken aan de herders-
psalm: 'Hij doet mij nederliggen in
grazige weiden; Hij voert mij zacht-
kens aan zeer stille wateren. Hij ver-
kwikt mijn ziel; Hij leidt mij in het
spoor der gerechtigheid om Zijns
Naams wil' (Psalm 23:2-3). O, wat
verkwikkend! Dat hebben ze ook
nodig, want straks moeten ze weer ver-
der op reis door de woestijn. Dan
wordt het weer moeilijk. Het is hier het

land der ruste niet. Ook hier geldt het:
'Zeg de kinderen Israëls, dat zij voort-
trekken'. En toch: dat volk, dat door
genade zijn vreemdelingschap hier
beneden leert kennen en beleven, gaat
een goede toekomst tegemoet. Als ze
eenmaal de woestijn achter zich gela-
ten hebben en als ze de doodsjordaan
doorgegaan zijn, dan zullen ze de zali-
ge gewesten van dat hemelse Kanaän,
van dat Elim hier boven, binnentreden.
Daar mogen ze de pelgrimsstaf neer-
leggen. En daar zal nooit meer een
Mara zijn.

's-Gravenpolder,

ds. J. Schipper

De witte bladzijde

(5)

Van de regen in de drup...

We zagen dat er rond het jaar 198
voor Christus een wisseling van de
macht plaatsgreep in Palestina. De
Egyptenaars (Ptolemeëen) moesten
het veld ruimen voor de Syriërs
(Seleuciden). Of, om het met de
woorden van Daniël 11 te zeggen: de
koningen van het zuiden moesten
wijken voor de koningen van het
noorden. De machtswisseling werd
door het Joodse volk met enige
opluchting begroet. Met name de
laatste Egyptische koning had zich
misdragen door het heilige der heili-
gen binnen te willen gaan.

Aanvankelijk leek die opluchting
van de Joden terecht. De nieuwe
koning, Antiochus III, schonk aan
hen verschillende vrijheden en voor-
rechten. De tempeldienst zou door
de overheid financieel gesteund
worden en het volk zou mogen wor-
den bestuurd volgens de oude, voor-
vaderlijke wetten. Inwoners van
Jeruzalem behoeften drie jaar geen
belasting te betalen, enzovoort (zie
Flavius Josephus, *Joodse Oudheden*,
XII, 138-144). Doch de vreugde was
van korte duur. De Joden raakten
van de regen in de drup. Hoe dat
kwam? Er zijn twee redenen voor
aan te wijzen.

Antiochus III beging in de eerste
plaats de kapitale fout, onenigheid te
gaan zoeken met de Romeinen. Daar
zal hij veel spijt van hebben gekre-
gen. Antiochus is het slachtoffer
geworden van zijn onverzadigbare

veroveringszucht. Hij wilde zijn
macht uitstrekken tot heel Klein
Azië en zelfs tot Europa, door
Griekenland binnen te vallen. De
Schrift zegt het zó: *Daarna zal hij
zijn aangezicht tot de eilanden
keren, en hij zal er vele innemen...*
(Daniël 11:18). Daarmee kwam hij
echter in conflict met de Romeinen.
In de slag bij Thermopylae (191)
dwongen zij hem Europa te verlaten.
En door een verpletterende neder-
laag bij Magnesia (gelegen in
Turkije) werd Antiochus Klein Azië
uitgejaagd. Zo ging het woord van
de Schrift in vervulling, dat *een
overste* (een veldoverste van de
Romeinen) *zijn smaad op hem zal
doen wederkeren* (Daniël 11:18). De
despoot had zijn meerdere gevon-
den. De gevolgen van deze zware
nederlagen waren echter niet mis en
hadden ook voor de Joden conse-
quenties. Antiochus moest een
onvoorstelbaar hoge boete opbren-
gen aan zijn Romeinse overwin-
naars. Aan die boete moesten ook de
Joden het hunne bijdragen.

Er is nog een tweede reden om te
stellen dat de Joden van de regen in
de drup kwamen. Zij werden name-
lijk meer en meer door onderlinge
verdeeldheid verscheurd. De oor-
zaak daarvan lag vooral in de onge-
lukkige gewoonte van de verpach-
ting van de belastingen. De belas-
tingpachter had de opdracht ervoor
te zorgen dat de overheid aan het
hare kwam. Hij maakte zich zoden-
de natuurlijk niet geliefd bij de

onderdanen. Maar daarbij kwam dat hij meestal een zodanig groot bedrag van het volk eiste dat hij er zelf aanzienlijk beter van werd. Nu was het macht der gewoonte geworden dat de hogepriester tevens belastinginnehmer was. Hij werd nu eenmaal beschouwd als het hoofd van het Joodse volk. Ieder zal begrijpen hoe ongewenst die toestand was. Anderen werden jaloers en meenden dat zij ook wel in staat zouden zijn de belastingen te innen. Zo stond er een zekere Jozef op, zoon van Tobias, die in feite niet tot het hogepriesterlijk geslacht behoorde. Hij bood bij de koning een hogere som aan belastingen dan de hogepriester en drong zodoende de laatste van zijn plaats. Deze Jozef is de stichter geworden van de machtige en schatrijke familie van de Tobiaden, die al spoedig in een verbitterde strijd met de hogepriesterlijke familie werd verwickeld. We zullen de lezers de details maar besparen, maar ieder zal begrijpen hoe verwoestend en heilloos deze ontwikkeling was. De ontevredenheid onder het wetsgetrouwe deel van het volk nam gaandeweg toe... en zou nog groter worden.

Een type van de antichrist

Dat is gebeurd toen de meest beruchte man uit de hele periode van de 'witte bladzijde' ten tonele verscheen: Antiochus IV (175-164). Hij droeg als bijnaam *Epifanes*, de doorluchtige, beroemde. Maar de kanttekening bij Daniël 11:21 vertelt dat anderen hem 'met meerdere reden' *Epimanes*, de dolle of krankzinnige noemden. Dat vers in Daniël 11 is trouwens wel heel opmerkelijk. Het luidt: *Daarna zal er een verachte in zijn staat staan, denwelken men de koninklijke waardigheid niet zal geven; doch hij zal in stilheid komen en het koninkrijk door vleierijen bemachtigen.* Deze woorden zien op het feit dat Antiochus IV eigenlijk helemaal niet voor de troon was bestemd. Hij was in zijn jeugd als gijzelaar naar Rome overgebracht ('veracht in zijn staat!') en had zich later in Athene gevestigd. Hij had de Grieksheidense cultuur met volle teugen ingedronken. Niet door een gewelddadige machtsgreep, maar 'in stilheid en door vleierijen' heeft hij tenslotte beslag op de Syrische troon weten te leggen. Deze man heeft de Joden heel veel

kwaad gedaan. Zó zelfs, dat hij in de Schrift ons staat opgetekend als een soort type van de antichrist. Zoals Christus door Zijn typen werd afgeschaduwd (denk aan Jozef, Juda, Boaz, David en anderen) zo heeft ook de antichrist zijn typen gehad in wie iets werd gezien van de verschrikkelijke openbaring van de mens der zonde in de laatste dagen.

Joden moeten Grieken worden

Antiochus Epifanes heeft werkelijk geprobeerd de Joodse religie met wortel en tak uit te roeien. Daniël 11:28 zegt het zo heel bondig en treffend: *Zijn hart zal zijn tegen het heilig verbond.* En in hoofdstuk 8 staat het met iets andere woorden: *Hij zal menen de tijden en de wet te veranderen.* In het jaar 170 betrad hij de tempel en liet het gouden reukaltaar, de gouden kandelaar en de tafel der toonbroden naar Syrië voeren. Onder de Joden richtte hij een bloedbad aan. Bij koninklijk besluit werd de Joodse religie afgeschaft. De mannen die zich niet wilden schikken, werden omgebracht; vrouwen en kinderen als slaven verkocht. De stadsmuren van Jeruzalem werden neergehaald. Het houden van de sabbat en het besnijden van kinderen werd op straffe des doods verboden. De boeken van het Oude Testament werden in het openbaar verbrand. Ambtenaren uit Syrië trokken het land door om te zien of de besluiten wel werden nageleefd. In Jeruzalem werd een zogenaamd Gymnasium ingericht, waar men op

Griekse wijze naakt aan sportbeoefening deed (het Griekse woord *gymnos* betekent naakt). Ook verrees er een opleidingsinstituut, waar jonge mannen in Griekse geest werden geschoold. Dat deze laatste maatregelen waren genomen nota bene door de hogepriester, die tot de hierboven genoemde groep van de Tobiaden behoorde, maakte alles natuurlijk nog extra bitter. De bedoeling van dit alles kon duidelijk zijn: de Joden moesten Grieken worden! De Griekse geest was het die de hele cultuur van die dagen doordrenkte. Na de veroveringstochten van Alexander de Grote had die geest zich als een olievlek uitgebreid. De Griekse goden werden vereerd, de Griekse dichters werden gelezen, de Griekse taal werd gesproken. Men noemt dit verschijnsel het hellenisme. Sommige Joden schaamden zich inmiddels zó voor hun afkomst, dat zij uit een behoefte om toch maar voor echte hellenistische wereldburgers te worden aangezien, trachtten door middel van een chirurgische ingreep hun besnijdenis te niet te laten doen. Kennelijk bestond dit gebruik nog in Paulus' dagen, want hij zinspeelt erop in 1 Korinthe 7:18. Het laat zich verstaan dat deze tijd voor het overblijfsel naar de verkiezing der genade dat nog in Israël over was, buitengewoon bang moet zijn geweest. (wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Hoofdmomenten van de Generale Synode 2004

(3)

Drie jaar geleden gaf de Generale Synode aan het Deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting opdracht om zorg te dragen voor een op jongeren gerichte publicatie, waarin de leer van het genadeverbond helder zou worden uiteengezet. Het boekje moest een principiële, actuele en frisse opzet hebben. Menig afgevaardigde zal met mij op blz. 19 van het rapportenboek een vraagteken hebben gezet en daarbij hebben genoteerd: Waar blijft het?

Dat werd ter synode duidelijk, toen het rapport van het deputaatschap in de middagvergadering van de eerste synodedag – 8 september – aan de orde kwam. Zodra de eerste spreker bij dit punt opmerkte, dat de uitgave er nog niet was, greep de preses de gelegenheid aan om het boekje nadrukkelijk te presenteren onder de uitroep: "Het is er!" Vier docenten aan reformatorische scholengemeenschappen gaven er hun beste krachten aan, n.l. de brs. B. van Oyen, J. Pas, J.J. Grandia en J. van Mourik. Na intensief overleg met het

deputaatschap over de tekst, rolde het boekje van de pers onder de titel: 'Zijn verbond en woorden. LOUTER GENADE voor jongeren toegelicht'. Het boekje telt 120 bladzijden, heeft een aansprekende opmaak in kleur en kost € 4,- per stuk. Op voorstel van de preses besloot de synode een brief te laten uitgaan aan de kerkenraden om de aandacht voor deze publicatie te vragen, die heel geschikt is om uit te delen aan belijdeniscatechisanten.

Over de gang van synodale zaken

In de eerste helft van de middagvergadering was er ook een moment, dat helemaal in het teken stond van het bevorderen van het goede verloop van de synode. Daarbij behoorde het instellen van een financiële commissie, die in de komende maanden de financiële stukken van de synode zelf en van de deputaatschappen bestudeert. De synodeleden konden hun vragen over deze stukken bij deze commissie indienen tot 1 oktober. De commissie treedt niet in de plaats van de accountants, maar gaat in op zaken als de verhouding van de uitgaven van een deputaatschap in het licht van het door de synode verstrekte mandaat. Vroeger kostten dit soort vragen veel tijd, terwijl de bespreking van allerlei geldzaken de waardigheid van het synodale beraad soms bedreigde. Er wordt nu tijdwinst geboekt door de bespreking van één rapport op de vervolgzitting. Inmiddels kan worden beschikt over de ervaringen van de Financiële Commissie 2001-2002. In dat licht stemde de synode in met een herziene taakomschrijving van deze commissie. Dit keer werden tot commissieleden benoemd ds. W. Visscher te Amersfoort, oud. A. Waaijenberg te Veen (N.B.), oud. J.W. van Dijke te Koudekerk aan den Rijn, oud. K.H. de Heer te Rijssen, oud. J.P. Bosman te Middelburg en L.J. Goud te Yerseke. Verder ging de synode akkoord met een voorstel van het moderamen om de bespreking van bepaalde instructies (voorstellen) en verslagen te combineren. Tevens werd besloten voor een aantal zaken een commissie in te stellen.

Differentiatie in de theologische opleiding

Veel belangstelling was er voor agendapunt 7a: het rapport van het Curatorium van de Theologische School. Het werd behandeld onder leiding van de tweede preses, ds. P. Mulder. Dit omdat de eerste voorzitter, ds. Van Ekeveld, preses is van het deputaatschap. Ds. Mulder sig-

naleerde, dat de samenstelling van het deputaatschap in de afgelopen tien jaar, op één lid na, geheel was gewijzigd. Enkele afgevaardigden stelden vragen over de vormgeving van de studie in pakketten, die zijn toegespitst op de individuele mogelijkheden van elke student. De één heeft niet meer dan een mavo-opleiding, de ander beschikt over een universitaire vorming. Hoe ver gaat deze differentiatie in verband met de vrij grote verschillen in vooropleiding? En wat hanteert de Theologische School als volstrekt minimum? Ds. Moerkerken ging als rector van de Theologische School uitvoerig op deze vragen in. Grieks is voor elke student verplicht. Indien maar even mogelijk maakt men zich ook het Hebreeuws eigen. Van elke student wordt een gedegen kennis gevraagd van de Heilige Schrift als zodanig en van de bijbelse geschiedenis. Ten aanzien van de dogmatiek is een grondige kennis van de dogmatiek van ds. G.H. Kersten vereist. Gedurende de studie wordt de Institutie van Calvijn geheel doorgenomen. Meer getalenteerde studenten houden zich ook bezig met de dogmatiek van Van Genderen en Velema. Ten aanzien van de symboliek – de kennis van de belijdenisgeschriften – geldt, dat de inhoud van de Drie Formulieren tot het minimum behoort. Dat geldt ook voor de ethische bezinning aan de hand van de tien geboden en de prediking van de Nadere Reformatie.

Over samenlevingsvragen, Schotse en Nederlandse theologie

Enkele afgevaardigden stelden ook vragen op andere terreinen. Hoe worden de studenten op de Theologische School voorbereid op de hedendaagse maatschappelijke problematiek? Worden Schotse theologen als Thomas Boston en Hugo Binning wel onder de aandacht van de studenten gebracht? Tijdens de vorige synode werd gezegd dat dit de aandacht had. Hoe staat het er mee?

In de beantwoording wees ds. Moer-

kerken erop, dat het vak ethiek met het oog op de hedendaagse maatschappelijk problemen een steeds belangrijker plaats in de opleiding heeft verkregen. Soms worden ook gastsprekers, zoals een psychiater en een maatschappelijk werker, aangevraagd. Het gaat echter bij de opleiding allereerst om de studie van de theologie. Ten aanzien van de kennisgeving met de oude Schotse theologen, werd opgemerkt dat het lezen van de Viervoudige staat onderdeel uit maakt van het vaste programma. De studenten lezen ook wel de Erskines. Wij willen staan in onze Nederlandse traditie. We zijn vooral gericht op de Nadere Reformatie. Het is bovendien duidelijk dat we ons bij het studieprogramma moeten beperken. Dat betekent dat we niet meegaan met de hedendaagse tendens om veel aandacht aan het Puritanisme te besteden.

Nadat de synode het rapport van het Curatorium had aanvaard, rondsloot ds. Mulder de bespreking af met woorden van dank aan de docenten en het Curatorium. Hij sprak de wens uit dat de liefde tot Christus voortdurend mag doorklinken in de opleiding. Het is de opdracht van de kerk om zorgvuldig te handelen bij de toelating van studenten. Onze predikanten nood is een werkelijke nood. De Heere moge arbeiders uitstoten in de wijngaard.

Het deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting

Bij de bespreking van het rapport van dit deputaatschap ontstond een klein debatje over de vraag bij wie nu eigenlijk de verantwoordelijkheid berust voor de uitgave van het boekje Voornaamste Besluiten van de Generale Synoden van de Gereformeerde Gemeenten. Is dat het deputaatschap Algemene Kerkelijke Zaken? Het Kerkelijk Bureau is immers bij het gereedmaken betrokken. Of is het verzorgen van deze uitgave een zaak die thuishoort bij het deputaatschap kerkrecht? De eerste scriba, ds. Silfhout merkte op, dat de vaststelling van de voornaamste besluiten een vervolg is op het vaststellen van de acta van de synode. Het is een taak van het deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting, dat na het sluiten van de synode de taken uitvoert, die de synode aan het moderamen heeft opgedragen. De synode besloot met

grote meerderheid die lijn te volgen. Er vond ook een gedachtenwisseling plaats naar aanleiding van de door het deputaatschap verleende toestemming aan een particulier om de uitgave 'Louter genade' in het Engels te vertalen. In het rapport werd gesproken over het hechten aan 'goed overleg' met de zustergemeenten overzee. Ds. C. Vogelaar vroeg naar de vormgeving daarvan. Tevens wees hij op de noodzaak van een goede controle van de vertaling. Bij de bespreking bleek dat de toestemming was verleend aan een ouderling uit de Amerikaanse gemeenten, die beschikte over goede referenties. De synode kon zich vinden in de opmerking van een der afgevaardigden, dat de Amerikaanse kerken zelfstandig zijn en zelf kunnen beslissen over een eventuele vertaling, de controle en de uitgave daarvan.

De synode stemde in met het voorstel van het deputaatschap om een commissie in het leven te roepen, die aan de vervolgsynode voorstellen zal doen voor een sobere herdenking van de Vereniging van 1907. De preses, ds. van Ekeveld, merkte daarbij op, dat er bij het honderdjarige bestaan van de Gereformeerde

Gemeenten geen behoefte bestaat aan een triomfantalistische herdenking. Er is geen reden om onszelf op de borst te slaan. Eerder ervaren we een stuk schuld aan de kerkelijke verdeeldheid. Daarmede wordt niet ontkend dat er sprake is van een mijlpaal. Het is goed om Gods werk op te merken. De beraadslaging resulteerde in de vorming van een kleine commissie, bestaande uit de preses van de synode, de rector van de Theologische School, de directeur van de Jeugdbond en ds. M. Golverdingen.

Na de aanvaarding van het rapport van het deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting was het tijd voor het avondeten. Na de maaltijd vergaderde de synode nog enige tijd in comité. Een dergelijke vergadering is niet toegankelijk voor belangstellenden, omdat er vertrouwelijke zaken aan de orde komen. De synode bezon zich op de behandeling van een tweetal appèlzaken en besloot met het oog daarop twee commissies in te stellen, die een rapport zullen uitbrengen aan de vervolgsynode.

(wordt vervolgd)

Boskoop, ds. M. Golverdingen

leefregels die ze stelt wel zeer streng. Zo worden leerlingen geacht 's zondags zo mogelijk tweemaal de kerk te bezoeken met hun ouders. Jongens en meisjes dienen als zodanig gekleed te gaan, dus zónder sekseoverschrijding in kleding en uiterlijk. 'Moderne lectuur, televisie, popmuziek, disco en sportverdwazing moeten zorgvuldig gemeden worden. Bijbelse vreemdelingschap past ons', zo valt onder meer te lezen op website van de school". Wellicht krijgt de lezer van *De Saambinder* geen goede gevoelens bij het lezen van dit soort berichten. Het zijn echter wel berichten die breed in de Amersfoortse regio hebben gecirculeerd en die ook een bepaalde mening neerzetten over onze scholen en onze eigen kring. Los nu maar even van de indringende vraag wat een krant en de media bezielt om dit soort incidenten te melden en verder uit te vergroten, laat zich toch de vraag stellen hoe we naar dergelijke zaken kijken. Zomaar enkele opmerkingen.

Weerzin

Een dergelijk bericht roept in ieder geval weerzin op. Waarom moet dat nu breeduit en languit in de krant? Zouden er bij andere scholen ook niet dergelijke incidenten te melden zijn? En bovendien: wat hebben rokken en kerkgang nu met dergelijke incidenten te maken? Kennelijk vindt de journalistiek het wel aardig om allerlei zaken aan elkaar te knopen die wellicht niet zoveel met elkaar te maken hebben. Het verhaal gaat echter nog wel een stapje verder. Het bericht uit het *Utrechts Nieuwsblad* was ook te vinden op de digitale snelweg (Internet). Daar zijn allerlei rubrieken waar mensen kunnen reageren op berichten in de media. En zo stond ook dit incident in de etalage van de publiek opinie. Het had veel belangstelling. Binnen 24 uur hadden reeds meer dan 10.000 bezoekers het bericht bekeken en waren er ook reeds meer dan 100 reactie op het bericht geplaatst. Ik zal de lezer van *De Saambinder* de inhoud van die reacties besparen, maar schokkend was het soms wel. De meest brute dingen werden gezegd en beweerd. Huiveringwekkend. Je merkt uit de reacties dat we inderdaad leven in de geseculariseerde samenleving die van God noch

Eerlijk wandelen

Onlangs was er een vervelend incident met één van de leerlingen van de reformatorische scholen in Amersfoort en omgeving. Een oude man was door een ongelukkige manoeuvre van een jongen ten val gekomen. In eerste instantie was de jongen doorgereden, omdat hij zag dat medeleerlingen zich over hem ontfermden. Uiteraard gaan we dat gedrag hier niet goed praten. Ook vanuit de school is er reeds actie op ondernomen. Wel gaf dit incident voor verschillende kranten in de regio aanleiding om nog maar eens uitvoerig in te gaan op en uit te halen naar de reformatorische scholen en reformatorische mensen. In het *Utrechts Nieuwsblad* van 9 sep-

tember 2004 bijvoorbeeld stond, onder een vette kop *Klachten over gereformeerde scholieren*, zo het een en ander te lezen. In de aanhef van het artikel lezen we het volgende: "Leerlingen van het streng gereformeerde Van Lodensteincollege in Hoewelaken blijken al tijden voor overlast te zorgen als ze met de fiets van en naar school rijden. De reformatorische scholieren zijn herkenbaar doordat de meisjes rokken dragen. De klachten gaan vaak over gedrag dat thuis en op school niet wordt getolereerd, zoals spugen en schelden naar andere weggebruikers." In het slot van het artikel staat ook nog iets over onze scholen. "De school is wat betreft

gebod meer weet. De ruim 50% gesecculariseerde meerderheid in ons land neemt in sommige gevallen echt geen blad voor de mond. En wat dat betreft, ik heb dat in de kolommen van dit blad als eens meer opgemerkt, ben ik eigenlijk soms meer beducht voor de 50 á 60 procent gesecculariseerde medelander dan die circa 5 procent mannen en vrouwen die van islamitische komaf zijn. Onlangs nog viel me dat ook weer op toen ik van een preekbeurt ergens in het land met de trein naar huis kwam. Op stations, in de trein en elders kom je al dan niet gesluisde islamitische vrouwen tegen. Ook islamitische mannen. Over het algemeen gaan ze rustig hun gang. Ook kwam die avond een horde Nederlanders al schreeuwend en lallend de trein binnen. Je werd er een beetje naar van. Tenslotte ga je van arren moede maar ergens anders zitten. Er ontstond een sfeer die niet erg aangenaam en ook niet-tolerant was. Er komen soms krachten in onze samenleving openbaar die heel ernstig en radicaal zijn. Mensen als Wilders (voorheen VVD), Hirsi Ali (VVD) en Eerdmans (LPF) mobiliseren een geest die werkelijk schokkend is. Ook de media en allerlei wetenschappers en pressiegroepen dragen daar zo hun steentje aan bij. Er ontstaat toch in politiek en samenleving een intolerant atheïstisch klimaat. Dat is niet zo opvallend. Uiteindelijk mondde vrijheid, gelijkheid en broederschap (de leus van de Franse Revolutie) uit in een schrikbewind van Robespierre. De Jacobijnen sloegen alles kort en klein wat niet wenste te genieten van de zegen van de Franse Revolutie. Het is die geest die meer en meer opdringt in onze samenleving. Een ernstige ontwikkeling.

Waarschuwing

Toch zit er aan dat incident een andere kant. Ons gedrag kan een reactie oproepen. En daar moeten we wel oog voor hebben. Van een christen, die het teken en zegel van de Heilige Doop draagt, mag en moet gevraagd worden dat hij eerlijk en zorgvuldig wil wandelen in midden van een krom en verdraaid geslacht. Het is natuurlijk makkelijk om te wijzen naar de-grote-boze-wereld met haar verderfelijke krachten. Soms kunnen we er een

hele avond mee vullen. Het is soms echter ook verschrikkelijk goedkoop om eigen falen af te wentelen op de vijandschap in de omgeving. En helaas dat gebeurt maar al te vaak. Dat mag echter niet onze insteek zijn. Wereldse mensen weten vaak niet beter. En daarom kunnen er weleens heel verkeerde gedachten over randgroepen (waar reformatorische mensen anno 2004 gewoon toe behoren) bestaan. Die verkeerde gedachten moeten we door ons gedrag niet gaan voeden! Wij mogen in onze samenleving geen loopje nemen met de onderhouding van Gods geboden. Juist van een kerkganger mag stiptheid en nauwkeurigheid worden gevraagd tot in de kleinste details. Wilt u voorbeelden? Een predikant (ik zelf dus!) moet niet met een snelheid van 140 km per uur naar een kerkgebouw rijden om daar een derde beurt te vervullen. Wij moeten niet proberen ons belastingformulier net niet juist in te vullen. We moeten ruwe taal en woorden voorkomen. Wij mogen andere mensen niet nodeloos omlaag halen. Allochtonen zijn ook mensen! En zo kan ik nog wel een poosje doorgaan. Ja maar, iedereen doet dat toch!? Daar hebben kerkgangers nu net niets mee te maken. Wij hebben met God en met Zijn geboden te maken. En daar moeten we ons naar richten. Het mag ons ook best pijn doen als de-grote-boze-wereld, die soms van God noch gebod weet, de vinger legt bij de zaken die onder ons zo niet behoren te zijn. Daar moeten we ons voor schamen. Daar moeten we ook tegen strijden! Verkeerd gedrag door kerkgangers legt een blaam op de dienst van de Heere. Al snel wordt gezegd: dat zijn die zware mensen. Ze praten wel indrukwekkend, maar in de praktijk zie je er niet veel van. Laten we er erg in hebben dat velen in onze samenleving alleen nog van God, de Bijbel en Christus horen en zien in de wandel van kerkelijke mensen. En als die wandel dan niet overeenkomstig de Bijbel en het liefdegebod is, dan krijgt de wereld een heel verkeerd beeld van de bijbelse boodschap. Daarom is een dergelijk incident ook zo pijnlijk. Het legt bloot dat er onder ons ook heel wat niet in orde is. Dat we soms ook mijlen ver afleven van de

gehoorzaamheid aan God en Zijn heilige en heilzame geboden. Een gedachte die zich keer op keer onstuitbaar en in allerlei verbanden soms kan opdringen. Waar is de Heere en waar zijn Zijn heilige geboden? Het is echt met pijn dat ik deze dingen schrijf. Maar het zijn helaas wel werkelijkheden. Langzamerhand drijven we soms steeds verder weg van datgene wat de Heere van ons vraagt.

Tenslotte

Als een jonge man van ongeveer 30 jaar zwierf hij door de straten van Carthago. De zedeloze en heidense cultuur van zijn dagen (ergens rond 195) konden zijn hart niet vervullen. Met een lege ziel liep hij rond. En toen zag hij de standvastigheid, de hoge zedelijke normen en de toekomstverwachting van enkele kinderen van God. In Carthago waren Felicitas, Perpetua, en verschillende andere oprechte christenen. Zij deden niet wat anderen deden. Zij wensten de Heere in woord en daad te dienen. Het bracht hen tenslotte in het amfiteater om daar de marteldood te sterven. Tertullianus, want zo was de naam van deze jonge man, werd er diep door getroffen. Dát zocht hij: standvastigheid, beginselvastheid in leer en leven en toekomst! De ontmoeting met werkelijke christenen was de aanleiding voor deze jonge en briljante advocaat, voor zijn radicale bekering tot het Christendom. De verachte en neergetrapte christenen hadden hoop en toekomst. Iets wat hij miste. Die mensen hadden rust en vrede. Die mensen hadden een zedelijke moraal. En dat heeft Tertullianus (160-230) geraakt. De Heere heeft hem tot Zich bekeerd. En zo ging er een getuigenis uit in de Romeinse, heidense wereld. Is onze wandel ook een getuigenis voor een wereld in nood? Oprechte en beginselvaste christenen in woord en daad heeft onze wereld nodig. Gedoopte mensen die niet vragen naar wat nu nog net wel of niet mag. Maar mensen die onvoorwaardelijk in leer en leven wensen te gehoorzamen aan Gods heilige en heilzame geboden. En dat zal betekenis hebben. Ook in de 21^e eeuw.

Amersfoort,

ds. W. Visscher

Een wonderlijk middel

Veilig zijn we onlangs weer aangekomen na een bezoek aan het oude vaderland voor een huwelijksbevestiging en het bijwonen van de synodevergaderingen. Het was anderhalf jaar geleden dat we er geweest waren, wat eigenlijk te lang is. Hoewel dit niet betekent dat je zou weg groeien van dat wat je eens zo vertrouwd was. Iemand zei eens tegen me: "Je wortels liggen toch daar, al zijn de takken wijd verspreid." Het was goed op de synode vele broeders te kunnen ontmoeten. We hopen dat de Heere, in de vele zaken die er kerkelijk op hen en ons afkomen, maar wijsheid en kracht wil geven. Zelf staan we, wanneer ik dit schrijf, aan de vooravond van de vergadering van onze twee-jaarlijkse synode. We hopen dat de Heere onverdiend ook in het midden van ons wil zijn.

Het was wel weer even wennen aan het preken in je moedertaal, die je overigens niet zo gauw verleert, en aan de naar mijn gevoel soms overweldigend grote kerken als bijvoorbeeld in Scherpenzeel, Veenendaal en Rijssen. Nu, weer thuis gekomen, ligt er weer heel wat werk te wachten.

Gistermorgen hebben we gesproken over Naäman de Syriër. *Een wonderlijk middel* werd gebruikt voor zijn genezing. Allereerst gebruikte God een jong meisje dat gevankelijk weggevoerd was. Ze zal er ook wel niets van begrepen hebben waarom dit haar overkwam. Verdriet en tranen zal het genoeg gekost hebben. Toch geloven we dat ze een plaats had waar ze met al haar verdriet naar toe kon en dat ze een biddend leven kende. De vreeze Gods kwam in haar leven toch duidelijk uit. Ze had zulke hoge gedachten van de Heere en kon zo hartelijk Elisa, Gods knecht, aanbevelen. Dat betekende dat ze liefde had voor God en Zijn dienst en een groot geloof dat de Heere niet alleen wonderen kon,

maar ook zou doen. Zo werd ze een evangeliste in een vreemd land. Wie kan toch Gods wijs beleid doorgronden? Spreken we ook wel eens goed van de Heere tot hen die van Hem vervreemd zijn? Tot moderne heidenen?

Zo werd haar spreken het middel dat Naäman bij Elisa kwam en later in de Jordaan genezing vond. Dat was overigens wel een *wonderlijk middel*, die verachte rivier daar in Israël. Hoe verzette Naäman zich aanvankelijk ertegen. Voor hem waren immers de rivieren van Damascus, de Abana en Farpar, veel voortreffelijker. We mogen in de geschiedenis van Naämans melaatsheid en genezing wel een beeld zien van de wijze waarop geestelijk melaatsen reiniging kunnen vinden in dat *wonderlijke middel* dat God geopenbaard heeft, het bloed van het Lam Gods. En dan moet u maar niet menen dat we zo gewillig zijn genezing in dat middel te zoeken. Het is immers zo gering. Christus was veracht en de onwaardigste onder de mensen. Hij was geboren in een beestenstal, groeide op in Nazareth, werd gescholden voor een vraat en wijnzuiper, kroop in Gethsemane als een worm en geen man, werd als een godslasteraar veroordeeld door het Sanhedrin, bespot door Herodes, op het tweetal gezet met Barabbas, een moordenaar, met de misdadigers gerekend, gekruisigd aan het hout der schande, en tenslotte gelegd in het graf van Jozef van Arimathea. Zo was Hij een verachte en verworpen. Hij had geen gedaante noch heerlijkheid, als we Hem aanzagen zo was er geen gestalte, dat we Hem zouden begeerd hebben. En toch... wat een *wonderlijk middel*. En gezegend degene die er als een onreine, melaatse voor ingewonnen wordt. Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.

Vorige week bezochten we één van de ouderen in de gemeente ter gele-

genheid van zijn verjaardag. Hij vertelde van zijn grootmoeder. Dat was een vrouw voor wie men respect had en die geacht was als een leesbare brief van Gods genade. De ouderen in onze gemeente herinneren zich haar nog wel. En ook verschillenden van Gods knechten wisten haar wel te vinden. Ds. G.H. Kersten ontmoette haar tijdens een klein gezelschap in Kalamazoo, toen hij een reis naar Amerika maakte. Ze was en bleef ook een Adamskind met gebreken. Toch... dat er genade in haar was verheerlijkt, was geen twijfelachtige zaak. Ze was een Jodin, afkomstig uit Duitsland. In haar jonge jaren was ze operazangeres geweest. En zingen kón ze, ook later als ze in de kerk zat. Ouderen hebben me het wel verteld hoe ze soms zomaar, spontaan als ze was, psalmen begon te zingen voor de dienst. Niemand stoorde zich daaraan. Waar haar hart mee vervuld was, moest ook weerklinken en dan moest ze wel zingen.

Waar was haar hart dan mee vervuld?, zult u vragen. Met hetgeen God er Zelf ingelegd had. Een *wonderlijk middel* had Hij daarvoor gebruikt. Door haar huwelijk met de grootvader van de man die we bezochten, was ze onder de waarheid gekomen. Hoe dat ging? Haar man wilde zijn vrouw, die toen al niet zo jong meer was en alleen maar Duits kon lezen en spreken, de taal van het oude vaderland leren. Hij begon met haar in de Hollandse Bijbel te lezen, en stukje bij beetje begon de betekenis van de woorden in de oude Bijbel tot haar door te dringen. Na geruime tijd begon ze die voor haar zo vreemde taal zodoende te verstaan. Maar... er gebeurde meer. God opende haar ogen en heiligde dat Woord aan haar hart. Het zaad der wedergeboorte mocht in haar leven vrucht dragen. Wat werd de Hollandse Bijbel die Duitse Jodin toen dierbaar! Er kwam een tijd dat ze wel zingen kon met Psalm 94: "Uw getuigenissen zijn zeer getrouw", of : "... zijn zeer waar bevonden." Het was een *wonderlijk middel*: leeslessen in een vreemde taal werden haar tot eeuwige zegen. Uit dat Woord leerde ze door de bediening van de Heilige Geest haar nood en ellende recht en grondig kennen en werd ze een verloren zondares voor God.

De Messias had ze verworpen. De

geboorte van Christus, uit de maagd Maria, was haar tot een aanstoot geweest. Het Nieuwe Testament geloofde ze niet. Dominee Kersten schreef ervan in zijn reisverslag. Maar wat Jesaja getuigde van Hem werd werkelijkheid in haar leven, en gebogen onder haar schuld ging ze over de wereld. Het scheen haar toe, dat er voor haar geen zaligheid meer was. Totdat het de Heere behaagde Zich aan haar te openbaren en het ook voor haar waar werd: "Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." Door datzelfde Woord leerde ze nu de verachte Nazarener, Jezus Christus, kennen als de Schoonste van alle mensenkinderen. Haar hart, vervuld met heilbespiegelingen, mocht toen het schoonste lied van enen Koning zingen. En zingen deed ze graag! Vooral zingen van Hem Die haar kocht met Zijn dierbaar bloed en haar had overwonnen door Zijn liefde. Emotioneel en vurig als ze was, gaf ze ook soms hardop haar instemming, verwondering of blijdschap te kennen als er van Hem en Zijn dienst, ook in Gods huis, gesproken werd. Daarvan mochten we tijdens dat bezoek vorige week iets vernemen. Ze is al lang geleden aangekomen in het Kanaän daarboven, waar ze uit alle talen, volken en natiën tezamen de Koning mogen zien in Zijn schoonheid en Hem mogen toebrengen lof, aanbedding, eer en dankzegging. De dichter zingt ervan: "Ze komen aan, door 't

Goddelijk licht geleid." Ze zullen komen, waar dan ook vandaan, en welke, soms *wonderlijke middelen* de Heere daar ook voor gebruikt. Want Christus heeft gesproken: "Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen." En wat een wonder wordt dat voor onreine melaatsen: "En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

Gelukkig, als de Heere, zoals dat bij Naäman gebeurde, ons overwint en inwint, om dat wonderlijke maar zo verachte middel te zoeken en we ons tot Hem ter genezing leren wenden. Er is nog plaats. Hij nodigt nog zondaren om te komen en te kopen zonder geld en zonder prijs. Zingen als de Jodin kunnen we allemaal lang niet. Soms hangen de harpen aan de wilgen en is het, zoals in Psalm 137:11: "Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Toch geeft de Heere ook hier al te zingen als Hij overkomt in het land hunner vreemdelingschappen. Toch het is hier alles maar zo gebrekkig en onvolkomen. Maar eens zullen zij allen, die met Zijn bloed werden gekocht en die door Zijn Geest werden geleid, de pelgrims in deze woestijn, aankomen daar waar ze eeuwig mogen zingen van God goedertierenheid. Zingen het lied van het Lam Gods en Hem eren omdat Hij het waardig is.

Een hartelijke groet uit Michigan, ds. C. Vogelaar.

komen tot het geloof in Gods onbegrensde almacht en genade. Het eerste dat gebeurt bij lijden dat de mens treft, is dat hij de waarom-vraag gaat stellen. Waarom overkomt nu juist mij dit?

Zonde en straf

Lijden is in zijn algemeenheid wel te herleiden tot de zondeval maar dat wil nog niet zeggen dat er ook een concrete oorzaak van zonde ligt in het persoonlijke leven, die maakt dat God dit lijden mij als straf doet toekomen. Toch kan dit al een grote worsteling teweeg brengen. Is het lijden een straf op mijn zonde? Het verband tussen een concrete zonde en een concrete straf komen we in de Bijbel wel tegen. Denk aan David in zijn zonde met Bathseba. Toch is dit verband meestal niet zo concreet aan te wijzen.

Dat neemt niet weg dat het al een hele worsteling kan zijn om voor zichzelf helderheid op dit punt te krijgen. Wat kunnen zaken, die voor een ander ogenschijnlijk klein zijn, het geweten belasten en de vraag oproepen of God straft om die of die zonde. Deze worsteling kan nog groter worden als anderen in mijn omgeving wél van mening zijn dat er wel een verband is. Jobs vrienden zochten bij Job naar een bepaalde zonde die oorzaak moest zijn van zijn lijden. Dit bracht alleen maar verzwaring van Jobs strijd mee. Voor de hulpverlening en het pastoraat ligt er een grote taak om een persoon die lijden treft voort te helpen om de dingen in zijn leven in het juiste licht te plaatsen. De praktijk leert namelijk dat mensen vaak geneigd zijn te zoeken naar een concrete zonde, die op zich niet aanwijsbaar is. Het kan al een hele verademing zijn als men, met behulp van anderen, mag gaan zien dat het lijden ons niet overkomt vanwege een of andere bepaalde zonde. Dit laat natuurlijk onverlet dat ieder mens, zowel de mens met als zonder lijden, een in zichzelf verloren schepsel is, die genade nodig heeft om behouden te worden. Het is al een hele stap vooruit als iemand in zijn lijden door deze worsteling mag heen komen en aanvaarden dat het lijden hem niet overkomt vanwege een bepaalde zonde.

Daarmee is de waarom-vraag nog niet opgelost. Want waarom overkomt mij het en niet een ander? De neiging om daar een algemeen antwoord op te geven is groot, maar heeft geen effect. Het grootste is als men iemand in deze

Alle macht!

Over Gods onbegrensde macht en genade

(3)

De worsteling met Gods almacht

Als mij concreet lijden overkomt en alles in mijn leven wankelt, dan komt de belijdenis van Gods almacht wel onder geweldige spanning te staan. Dan spreekt de Catechismus zo wonderschoon over het geloof in Gods almacht en Zijn Vaderlijke hand in het lijden, maar ik kan er totaal niet bij. Dan kan mijn verstand zeggen dat God niet de Auteur is van de zonde, maar waarom laat de Heere het dan toe dat mij dit lijden overkomt? Hier ligt een terrein met vele vragen, waarom-vragen. Lijden brengt de mens

niet automatisch tot het geloof van Zondag 9 en 10. Daaraan gaat een geweldige worsteling vooraf, een worsteling die levenslang kan duren en nooit tot de hoogte brengt van Zondag 9 en 10.

Het lijden dat ons in dit leven overkomt brengt gedachten, gevoelens, hartstochten en vragen voort die we daarvoor niet kenden of waarvan we dachten dat ze bij ons niet leefden. Vele levens van mensen die lijden, zijn getekend door een worstelen met levensvragen, waarin wel eigen begrensdheid intensief wordt beleefd en doorleefd, maar er zo weinig is het

worsteling mag meenemen aan de hand van Gods Woord over hoe de Heere omgaat met zondaren en met al hun bekommernissen en lijden. God handelt in de Bijbel en ook nu nog met de mens op een menselijke wijze, maar ook Goddelijk wijs. De Bijbel ontkent geen enkel menselijk gevoel. De Bijbel laat ons zien dat de Heere raad weet met opstandelingen. Wat een wonder als God de opstand verbreekt en rust gaat geven in het gemoed.

Berusten – zwijgen - aanvaarden

Het lijden aanvaarden als een kruis dat God oplegt kan een hele worsteling zijn. En toch is het groot als er daartoe mag komen, al is het maar bij ogenblikken. Aanvaarding gaat een stap verder dan berusting en zwijgen. In *berusting* komt de mens niet echt tot rust, hoogstens een rust van alles passief ondergaan. In berusting doet de mens eigenlijk niet anders dan zich schikken in zijn lot. Het is nu eenmaal niet anders. De opstand wordt niet meer waargenomen, maar is ten diepste in de wortel nog aanwezig. Een berustend mens heeft het worstelen met God opgegeven, maar de echte innerlijke overgave aan God is er niet. Een berustend mens vervalt tot inactiviteit, ook in het geestelijk leven.

Zwijgen onder het kruis is meer dan berusting. Bij zwijgen kan de innerlijke overgave vaak nog ontbreken, maar toch is er een zwijgend buigen onder God. Men ervaart dat het beter is om te zwijgen dan om Gode iets ongerijmds toe te schrijven. Asaf, voordat hij het heiligdom inging, nam zich voor te zwijgen opdat hij met zijn spreken Gods kinderen niet zou bedroeven. In het zwijgen kan er toch een worsteling met God zijn waarin iets ervaren wordt van een overgave aan God en Zijn beleid.

Bij overgave en *aanvaarding* heeft de mens het uit handen mogen geven, de Heere goedgekeurd in Zijn handelen. En dan kan de Heere balsem gieten in de wonden door te vertroosten, te sterken zonder het lijden op te heffen. Wat een wonder als dan het geloof mag doorbreken in het vertrouwen zoals Zondag 9 en 10 daarvan spreken. Dan zijn alle waarom-vragen niet weg, maar ze behoeven geen antwoord meer, God Zelf is het antwoord. De worsteling met Gods almacht in het lijden werpt een vreedzame vrucht af als de Heere erin meekomt. Gods hand te zien in het lijden betekent dat Hij erin is, erbij is. Dat kan al zo'n

rust geven. En het grootste is als de mens in zijn lijden mag leren zien op wat Christus in Zijn Borglijden heeft doorstaan. Niet om Zijn eigen zonde, maar voor de zonde van een doodschuldig volk. En waarom wilde Hij lijden? Omdat Hij een volk begeerde zalig te maken en te doen delen in Zijn genade, verzoening en vrede. Uiteindelijk vindt de mens in de worsteling van het lijden pas rust als hij mag buigen onder God, niet berustend maar in zielsovergave. Bij de overgave van de ziel zegt hij dat wat God doet, goed is en wijs en nuttig.

De gebedsworsteling

In de worsteling met de Heere om Hem te begrijpen en te doorgronden in zijn wegen, willen we apart noemen de *gebedsworsteling*. Wat kan een mens niet alleen vastlopen in het lijden, maar ook in het gebed! Lijden kan samengaan met afwezigheid van lust, behoefte tot het gebed. Dit op zich kan het lijden verzwaren. Men voelt wel dat het nodig is, maar kan niet verder komen dan een plichtmatig waarnemen van het gebed. Het gebed nalaten durft men niet. Het uitspreken van een gebed beschuldigt omdat men zijn hart er niet in mee kan krijgen. Zo kan men de Heere, voor zijn gevoel, beleven als de grote Afwezige.

Aan de andere kant kan men zo overstelpt zijn door het opgelegde kruis dat men het voor de Heere uitschreeuwt. De nood brengt wel tot gebed, maar de hemel lijkt van koper. Er komt geen antwoord. Zou God wel weten van mijn droevig lot? Wat kan ook dit een worsteling zijn om te ervaren dat er geen antwoord komt. Wat loopt het dan vaak vast. De neiging om in moedeloosheid of opstand op te houden met bidden is dan heel groot. Juist in de gebedsworsteling kan de mens zo zijn begrensdheid tegenkomen. Zo kan er een geweldige strijd zijn om eigen begrensdheid, onmacht, te moeten doorleven en geen houvast te vinden in Gods almacht. Wel gebeden en gehoopt op een wonder van Zijn almacht, soms misschien ook geloofd dat het wonder zou komen, maar er verandert helemaal niets. Zo kan de mens totaal worden teruggevoerd op zichzelf. In er dan helemaal geen weg, geen uitweg meer? Wat is het in zulke omstandigheden al een wonder als de Heere, op een vaak verborgen wijze, vasthoudt en bewaart voor uiterste wanhoop.

Gebruik van de middelen

In de worsteling om Gods almacht kan het ook zo'n vraag zijn in hoeverre de middelen die vanuit de hulpverlening worden aangereikt, moeten en mogen worden gebruikt. Getuigt het niet van ongelooft om de middelen te gebruiken en doet het niet af aan het vertrouwen stellen op de Heere? Deze vragen komen meestal niet op bij iemand die een lichamelijke ziekte heeft, maar juist wel bij iemand met psychische nood. Dan wordt vaak in de worsteling het vertrouwen stellen op Gods almacht gezien als een tegenstelling met het gebruiken van de middelen. Toch is dit geen tegenstelling, als maar niet het vertrouwen op de middelen alleen wordt gezet.

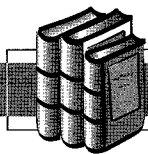
Vaak houdt de Heere Zich stil en wil Hij juist aan de middelen binden. Dit is vaak geen spectaculaire weg, niet een weg van wonderen in onze beleving. Toch is het een wonder als iemand zich wil overgeven aan de leiding van de Heere en zich ervoor overkrijgt om de middelen te gebruiken. Dit kost vaak overgave en acceptatie. En nu kan de Heere juist aan die weg van de middelen Zijn zegen verbinden. Dat is ook een wonder, echter een wonder in de stilte, waar we opmerkzaam op gemaakt moeten worden. De Heere werkt zo vaak in de stilte en langs een geleidelijke weg.

In de worsteling om Gods almacht is ook zo nodig om het juiste zicht te krijgen op de verhouding van Gods *almacht* en Zijn *vrijmacht*. Hij doet wat Hij wil, wat Hem behaagt, wat Hij nuttig voor ons acht. En dat betekent dat Hij niet altijd doet wat Hij kán en wat wij zo graag zouden willen. Deze beproevingsweg gebruikt God vaak om de mens te leren dat Hij door het lijden heen ons behoudt op het oog heeft. Ons behoud staat bij de Heere voorop, terwijl bij ons de nood van het lijden zo voorop kan staan. Wat is het belangrijk om daarop zicht te krijgen. Dan gaat de mens buigen, zich vernederen en vragen om Gods leiding. In die weg kan de Heere waarmaken wat Asaf schreef in Psalm 73: "Gij hebt mijn rechterhand gevat, Gij zult mij leiden door Uw raad". Dan komen we terecht aan Gods kant en wordt levend wat de opstellers van de Catechismus hebben beleden in Zondag 9 en 10.

(slot volgt)

Rijssen,

ds. A. Schreuder

Boekennieuws

Ds. I. Kievit, Eeuwig klinkt het priesterlied. Uitg. F.N. Snoek – Ermelo – 2004; 327 blz.; ISBN 90 76731 42 X. Prijs: € 22,50.

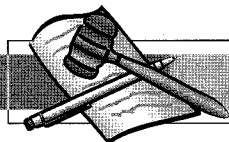
Het was op 4 juni van dit jaar precies 50 jaar geleden dat ds. Izaäk Kievit overleed in de woning van zijn oudste dochter te Dordrecht. Ds. Kievit was in zijn leven Nederlands Hervormd predikant en diende de gemeenten van Garderen, Benschop, Lunteren en vooral (bijna 30 jaar!) Baarn. Vooral aan het einde van de dertiger jaren van de vorige eeuw heeft hij een stempel gezet op de ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Bond. Als redacteur van het *Gereformeerd Weekblad* gaf hij door zijn meditaties en artikelen leiding aan dat deel van het hervormde kerkvolk dat de schriftuurlijk bevindelijke prediking liefhad. In diezelfde dertiger jaren voerde hij in genoemd kerkblad een felle polemiek met *De Waarheidsvriend*, waarbij ds. Kievit zich scherp verzetten tegen de opvattingen van dr. J.G. Woelderink betreffende de doop en het verbond. De heer H. Hille schreef in 2002 een lezenswaardige levensbeschrijving over ds. Kievit onder de titel *De tijd is kostbaar*. Hij merkt in dit boek op dat Kievit een man is geweest met grote gaven van hoofd en hart en daarbij bedeed was met een bestendige, tere vreze Gods. Zijn prediking en zijn pennenvruchten hebben op velen diepgaande invloed uitgeoefend. Rond de persoon van Kievit groepeerde zich rond de Tweede Wereldoorlog een kring van predikanten die wel werd aangeduid als de bevindelijke stroming binnen de Gereformeerde Bond. Kievit was een tijdgenoot van ds. G.H. Kersten en uit sommige dingen is op te merken dat beide mannen elkaar hebben gewaardeerd. Zo beval ds. Kersten de pennenvruchten van Kievit meermalen in *De Saambinder* ter lezing aan. Wel verhinderden de kerkmuren dat van een veelvuldig contact sprake kon zijn. De laatste tijd hebben sommigen het gelukkige initiatief ontpleoid, sommige door ds. Kievit in het *Gereformeerd Weekblad* gepubliceerde reeksen van meditaties in boekvorm uit te geven. Zo verscheen in 1999 *De bekering van Saulus ten voorbeeld gesteld* en in 2003 *De waarheid van de verzoening en verlossing*. Beide boeken werden door ons destijds positief besproken. Eenzelfde positieve recensie kan ik thans ook geven van het onlangs verschenen nieuwste boek van Kievit: *Eeuwig klinkt het priesterlied*. Het bevat 25 overdenkingen over de oudtestamentische offerdienst, zoals daarvan wordt gesproken in Leviticus 1 t/m 7, Leviticus 16 en 23 en Numeri 19. Het boek sluit af met een twee-

tal overdenkingen over Hebrëeën 9:13 en 14. Deze schriftgedeelten behoren niet tot de eenvoudigste van Gods Woord en de auteur heeft het zich zeker niet gemakkelijk gemaakt. Zijn exegese is grondig en zijn uitlegging praktisch. Ondanks de wat plechtige stijl blijft het gebodene steeds goed begrijpelijk. Een voorbeeld dat mij trof kan men aantreffen op blz. 147. Het gaat daar om de vraag hoe het mogelijk is dat bij het zondoffer ook een tiende efa tarwemeel mocht worden genomen. Ik citeer: 'Maar hoe is dat nu toch? Zonder bloedstorting kan toch geen vergeving geschieden? En nu hier een zondoffer zonder bloed? Hier wordt een handvol meelbloem verbrand. Hoe kan nu een offer van meelbloem verzoening (in de schaduw dan) aanbrennen? Dat moet als volgt worden ver-

staan. De vergeving geschiedde niet uit kracht van het offer van var of lam, maar enkel en alleen uit de kracht van Jezus' bloed. Het offer van meelbloem werd de arme toegerekend als ware het bloedig. Dit zou niet mogelijk zijn geweest, indien inderdaad dierenbloed de verzoening daadwerkelijk kon aanbrennen...?'

Heel grondig gaat de schrijver ook in op de moeilijke vragen rond de 'weggaande bok' (de bok 'voor Azazel') op de Grote Verzoendag (blz. 237-248), waarbij een hele rij schriftverklaarders aan het woord komt. Ds. Kievit kiest uiteindelijk voor de gedachte dat in de weggaande bok aan de ene kant het feit zichtbaar wordt dat Christus buiten de legerplaats de zonde heeft weggedaan en tegelijk dat Hij de duivel heeft overwonnen. Hoewel in elk boek – en dus ook in dit – soms dingen staan die men zelf anders (wat nog niet hetzelfde is als beter!) zou hebben gezegd, kan ik deze bundel toch hartelijk ter lezing én bestudering aanbevelen. Ds. A. Kort uit Krimpen aan den IJssel schreef een inleidend woord.

Capelle aan den IJssel, ds. A. Moerkerken

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Aalburg, te Brakel en te Ouddorp: ds. D. de Wit te Nieuw-Beijerland; te Beekbergen en te Scherpenzeel: ds. M. Karens te Werkendam; te Emmeloord: ds. W. Harinck te Woerden; te Groningen: ds. G.J.N. Moens te Goes; te Leerdam en te Zoetermeer: ds. J.J. Tanis te Kapelle-Biezelinge; te Leiderdorp: ds. G. Clements te Gouda; te Lelystad: ds. D.W. Tuinier te Terwolde-De Vecht; te Nieuwdorp: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam; te Oostkapelle en te Rotterdam-Zuidwijk: ds. M. Golverdingen te Boskoop; te Rotterdam-IJsselmonde: ds. M. Mondria te Waardenburg; te Utrecht: ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack.

Aangenomen:

naar Kampen: ds. J.J. Tanis te Kapelle-Biezelinge.

Bedankt:

voor Krimpen a/d IJssel: ds. J.J. Tanis te Kapelle-Biezelinge, voor Rotterdam-Alexanderpolder: ds. M. Golverdingen te Boskoop, voor Veenendaal: ds. G.J.N. Moens te Goes, voor Zwijndrecht: ds. D. de Wit te Nieuw-Beijerland.

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2004

Pag. 70, Deputaatschap KERKRECHT; Pag. 71, Deputaatschap voor de ZENDING; Pag. 84, Sectie ARBITRAGE.

Het nieuwe adres van mr. dr. J.T. van den Berg is: Smithstraat 24, 8071 KW Nunspeet, tel. 0341-254725 (ongewijzigd), e-mail: j.t.vandenberg@kliksafe.nl (gewijzigd).

VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG VAN 23 JULI 2004

Ds. M.J. van Gelder opent de classisvergadering met het laten zingen van Ps. 68 vers 5, waarna hij voorgeeft in gebed. Hierna leest hij Markus 1 vers 40 t/m 45. Namens de roepende kerk van Vlissingen wordt iedereen hartelijk welkom geheten. Bijzonder worden welkom geheten de docenten van de Theologische School en de deputaten artikel 49 D.K.O. Een belangrijk punt staat op de agenda: het examen van kandidaat De Heer, die het beroep naar Middelburg-Centrum mocht aannemen.

De tijdelijke preses spreekt een kort openingswoord naar aanleiding van het voorgelezen Schriftgedeelte. De Heere Jezus kon niet verborgen blijven. De tijd van Zijn lijden en sterven was nog niet aangebroken. Hij zocht de woeste plaats. Voor Hem was deze plaats ook een plaats van gebed. Hij draagt Zijn Kerk altijd op het hart en bidt voor hen. Het is voor Hem ook een plaats van voorbereiding. Gehoorzaam zijn aan Zijn Vader, gehoorzaam tot de dood des kruises. Zij kwamen allen tot **Hem**. Broeders, zagen wij

Hem? Dat is cruciaal in ons leven. De Heilige Geest opent ogen. Geloven wij in Hem, door de Heilige Geest geleid? Ze kwamen tot Hem. Dit moet ook ons innig zielsverlangen zijn! Ook dienaren des Woord moeten van zichzelf afgebracht worden. Een middel te zijn in Zijn handen om zielen tot Jezus te leiden. Een gemeente komt niet voor de dominee, maar het moet om Christus gaan. De Heere moge er in ons leven iets van schenken. Hiermee verklaart de tijdelijke preses de vergadering voor geopend. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. C.G. Vreugdenhil, assessor: ds. M.J. van Gelder, quaestor: ouderling B. Sturm en scriba: ouderling J. Prinsen.

Voordat het examen van kandidaat De Heer wordt afgenomen, vraagt de preses eerst naar de benodigde bescheiden. Dit zijn:

- Het getuigschrift van de Theologische School;
- Een attestatie van de gemeente Beekbergen;
- De beroepsbrief van de gemeente Middelburg-Centrum;
- De brief waarin het beroep wordt aangenomen.

Deze stukken worden door kandidaat De Heer overhandigd en in orde bevonden. Nu wordt overgegaan tot het afnemen van het examen door de docenten van de Theologische School. Eerst examineert ds. Moerkerken kandidaat De Heer in het vak exegese, het Bijbelboek Romeinen, toegespitst op hoofdstukken 9, 10 en 11. Daarna ds. Blok in het vak dogmatiek, over het gezag van de Schrift. Ds. Van Aalst in het vak kerkrecht, toegespitst op de actualiteit met het oog op de komende generale synode. En tenslotte Ds. Moerkerken weer in het vak kerkgeschiedenis. Twee boeken zijn door kandidaat De Heer bestudeerd: Dr. E. Smilde: "Een eeuw van strijd over verbond en doop" en Dr. Veenhof: "Prediking en uitverkiezing".

Hierna zongen we Ps. 132 vers 5, 6 en 10. Na een kort gebed volgt de proefpreek door kandidaat De Heer. De tekst voor deze proefpreek is Johannes 6 vers 32 en 33: "Jezus dan zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Mozes heeft u niet gegeven het brood uit den hemel; maar Mijn Vader geeft u dat ware Brood uit den hemel. Want het Brood Gods is Hij, Die uit den hemel nederdaalt en Die der wereld het leven geeft".

We beluisteren in deze tekstwoorden: Christus, het ware Brood uit de hemel. We staan met de hulp des Heeren kort stil bij drie gedachten:

1. De Schenker van dit Brood, niet Mozes maar Mijn Vader.
2. De waarde van dit Brood. We lezen over het ware Brood, het Brood Gods Dat uit de hemel is nedergedaald.
3. De kracht van dit Brood. In het slot van vers 33: Die der wereld het leven geeft.

Na de proefpreek bespreekt de classis het examen. Zowel de classis als de deputaten artikel 49 D.K.O. spreken hun waardering uit voor de wijze waarop het examen werd afgenomen en stemmen met vrijmoedigheid in met de gehouden proefpreek. De preses heet kandidaat De Heer van harte welkom in de classis Middelburg en de P.S. Zuid.

Vervolgens wordt de lastbrief voorgelezen en overhandigd.

Op verzoek van de preses wordt kandidaat De Heer staande toegezongen, Ps. 134 vers 3. De bevestiging zal plaatsvinden op D.V. 1 september 2004 te Middelburg-Centrum door ds. A. Moerkerken.

De consulentenschappen worden als volgt verdeeld:

- Ds. Van Gelder: Meliskerke, Middelburg-Centrum, Terneuzen en Vlissingen.
- Ds. Vreugdenhil: Haamstede, Oostburg, Oostkapelle en Westkapelle.
- Kand. De Heer: Aagtekerke en Middelburg-Zuid.

Ds. Tanis zal hulp verlenen aan het consulentenschap van Aagtekerke.

Als roepende kerk voor de eerstvolgende classisvergadering wordt de gemeente van Westkapelle aangewezen. De vergadering zal gehouden worden op D.V. 7 februari 2005 te Middelburg-Centrum.

De preses dankt de docenten van de Theologische school voor de hulp in het afnemen van het examen en de Deputaten artikel 49 D.K.O. voor hun advies.

Op verzoek van de preses eindigt ouderling A. van der Maas van de roepende kerk met het laten zingen van Ps. 78 vers 2 en eindigt met dankgebed, waarna de preses de vergadering sluit.

J. Prinsen, scriba

VERSLAG VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM OP VRIJDAG 13 AUGUSTUS 2004 TE ROTTERDAM- CENTRUM

Opening

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Rotterdam-Centrum door ds. W. Silfhout geopend. Hij heet alle afgevaardigden en belangstellenden hartelijk welkom. Vervolgens laat hij Psalm 49:1 zingen. Daarna leest hij Hebreë 4 vers 1-13 en gaat voor in gebed. Vervolgens staat hij stil bij enkele bijzonderheden die te vermelden zijn sinds de vorige classisvergadering.

Op 11 april 2004 heeft ouderling A.J. Visser van Rotterdam-Zuid zijn ambt neergelegd. Op 30 juni 2004 waren ouderling P. de Raaf van Rotterdam-Alexanderpolder en zijn vrouw 45 jaar getrouwd. Op 1 juli 2004 was ouderling W.P. Visser 12½ jaar ambtsdrager te Krimpen aan den IJssel, eerst bijna 3 jaar als diaken en daarna als ouderling. Op 17 juli 2004 is Jan van Welie overleden in de leeftijd van 75 jaar. Hij diende de gemeente van Hoogvliet als diaken van 1963-1964 en als ouderling van 1964-1973.

Vervolgens staat preses kort stil bij het eerste gedeelte van vers 2 van het voorgelezen bijbelgedeelte. "Want ook ons is het Evangelie verkondigd gelijk als hun." Hij wijst er op dat de Evangelisatie een goede zaak is maar er bij ons vaak een lauwheid is. Dat we onszelf als ambtsdragers niet zouden vergeten. De Heere zegene het Evangelisatiewerk.

Moderamen

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. W. Silfhout, preses; ouderling M.J.

Overduin, assessor; ouderling A. Kalkman, quaestor en ouderling K. Bel, scriba.

Notulen en ingekomen stukken

De notulen van de classisvergadering van 16 april 2004 worden vastgesteld. Er is een schrijven dat de financiën van de Evangelisatiecommissie zijn gecontroleerd en in orde bevonden. Een gemeente stelt een aantal vragen betreffende de nieuwe classicale evangelisatiecommissie en de aankoop van een pand. Preses merkt vooraf op dat de genomen besluiten door alle classisgemeenten zijn genomen. Daarmee zijn we ook als classis verplichtingen aangegaan.

Evangelisatie

De gestelde vragen van een gemeente worden nu besproken. Het gaat vooral om een aantal verhelderingsvragen. Ook blijkt dat deze gemeente wel achter het evangelisatieproject staat maar vreest dat zij waarschijnlijk niet kan voldoen aan de verplichtingen. Voor de verschillende kleinere evangelisatieprojecten en de Schriftelijke Bijbel Cursus zal na verloop van tijd worden bezien of deze ook meer kunnen worden gecoördineerd vanuit de nieuwe evangelisatiecommissie Rotterdam.

Het opgestelde rapport van 16 juli 2004 wordt nu in bespreking gegeven. Er worden enkele verhelderingsvragen gesteld over de exploitatie van het aan te kopen pand.

Ook blijkt dat het boven-classicale evangelisatiewerk onduidelijk is. Aan de Generale Synode is al gevraagd om meer duidelijkheid te verschaffen.

Verder blijkt dat er een bewoner in het gebouw woont, met wie goede afspraken gemaakt zullen worden om het pand te verlaten. Hij is bereidwillig.

Om de classis Ridderkerk te blijven betrekken bij het evangelisatieproject zal de classicale commissie Rotterdam contact opnemen met de vaste contactpersonen voor het evangelisatiewerk.

Hierna wordt de lijst met de te nemen besluiten doorgenomen. Vooraf wordt door de preses aangegeven dat alle besluiten onder voorbehoud zullen worden genomen omdat het deputaatschap voor evangelisatie hiermee moet instemmen.

Besluiten

- a) De classis besluit unaniem tot aankoop van het beoogde pand aan de Gouwstraat.
- b) Er zal geen opstalverzekering worden afgesloten.
- c) De op te richten "Stichting huisvesting evangelisatie Gereformeerde Gemeenten stad Rotterdam" zal het pand aankopen.

De vijf bestuursleden van de stichting dienen ambtsdrager te zijn binnen de Geref. Gemeenten in de classes die deelnemen in het evangelisatieproject en worden door deze classes benoemd. T.a.v. de exploitatie van het pand zal het stichtingsbestuur nauw samenwerken met de classicale commissie evangelisatie. Bij verschil van mening tussen deze commissie en het stichtingsbestuur zullen de deelnemende classes hierover een uitspraak doen.

De classicale voorbereidingscommissie zal de classis Ridderkerk informeren over de recente ontwikkelingen.

Preses bedankt de voorbereidingscommissie

hartelijk voor het vele werk dat reeds mocht worden verricht en wenst haar Gods zegen toe bij de werkzaamheden die nog volgen.

In de avondvergadering besluit de classis dat de ouderlingen J. Heijboer van Capelle a/d IJssel en M.J. de Vries van Krimpen a/d IJssel als eerste zitting zullen nemen in het stichtingsbestuur. Ouderling H.T. Groenendijk van Capelle-West is secundus.

Overige mededelingen

Preses deelt de nieuwe indeling van de consulentenschappen mee. Door het aannemen van het beroep door kandidaat Terlouw ontstaat een nieuwe situatie. De huidige hulpconsulenten die niet meer nodig zijn en hun classes, zullen schriftelijk worden geïnformeerd en bedankt voor de geboden hulp.

Aanwijzen roepende kerk

Gemeente Rotterdam-IJsselmonde is de roepende kerk. De volgende vergadering is D.V. vrijdagavond 8 oktober 2004. Als er geen punten zijn wordt dit 14 januari 2005.

Hierna wordt de middagvergadering gesloten.

Ouderling M. Boot gaat voor in gebed en vraagt tevens een zegen voor de maaltijd.

De avondvergadering

Preses ds. W. Silfhout laat Psalm 25:7 zingen, leest Romeinen 1 de verzen 8-16 en gaat voor in gebed. Hij heet alle aanwezigen welkom en in het bijzonder kandidaat L. Terlouw, de docenten van de Theologische School en de afgevaardigden deputaten art. 49, de predikanten W.J. Karels en M. Karens. Kort staat preses stil bij het gelezen schriftgedeelte.

Classicaal examen kandidaat L. Terlouw

Hierna wordt het peremptoir examen op verzoek van de classis, afgenomen door de docenten van de Theologische School. Ds. A. Moerkerken examineert de vakken exegese en kerkgeschiedenis, ds. L. Blok het vak dogmatiek en ds. G.J. van Aalst het vak kiesrecht. Daarna houdt kandidaat L. Terlouw een preekvoorstel over 1 Petrus 3 : 18. "Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen: Die wel is gedood in het vlees, maar levend gemaakt door den Geest."

In besloten vergadering spreken classis en deputaten art. 49 hierover. Er is algemene instemming met het gehoorde en men is verblijd. Deputaten art. 49 adviseren dan ook om de kandidaat toe te laten tot de bediening van Woord en sacramenten. Hierna wordt dit, met enkele hartelijke woorden medegedeeld aan kandidaat Terlouw. Hem wordt toegezongen Psalm 121 : 4 en de lastbrief van de classis Rotterdam wordt voorgelezen. De formaliteiten worden geregeld. De bevestiging en intrede zal D.V. plaatsvinden op 22 sept. 2004 door ds. G.J. van Aalst.

Sluiting

Preses dankt allen voor hun bijdrage om deze classis ordelijk te doen verlopen. Hij wenst dat de Heere hetgeen we hoorden aan het einde van de proefpreek, maar zou willen bestendigen; dat het werk van de Drie-enige God door mag blijven klinken. Het kosters-echtpaar Bal wordt voor de goede zorgen bedankt. Hij vraagt ouderling Overduin met dankgebed te eindigen. Deze laat eerst nog

zingen Psalm 72 vers 11 en eindigt met gebed. Hierna sluit preses de vergadering.

K. Bel, scriba classis Rotterdam

VERSLAG BEVESTIGING/INTREDE KAND. E. BAKKER OP 28 AUGUSTUS 2004 IN DE JACHIN-BOAZKERK OP URK

Het was voor de gemeente een blijde dag, toen na een vacature van ruim twee jaar weer een eigen herder en leraar mocht worden ontvangen in de persoon van kandidaat E. Bakker.

Ds. L. Blok uit Ermelo ging voor in de bevestigingsdienst. De tekst was Johannes 1 : 6 en 7 "Er was een mens van God gezonden, wiens naam was Johannes. Deze kwam tot een getuigenis, om van het Licht te getuigen, opdat zij allen door hem geloven zouden". Het thema voor deze tekst: Johannes als getuige van het Licht, onderverdeeld in drie gedachten.

1^e Het middel dat gebruikt wordt

De apostel Johannes spreekt hier van Johannes de Doper die als voorloper van Christus zou uitgaan. Johannes was een mens van God gezonden, het middel dat door God gebruikt werd om van het Licht te getuigen. God heeft geen middel nodig, maar als het gaat om de komst van Zijn koninkrijk wil de Heere gebruik maken van mensen. Daarom staat hier ook: er was een mens. Niet een bijzonder mens, ook geen mens met bijzondere gaven, maar een zondig mens, een verloren mens. Een mens waarvan eigenlijk niets goeds valt te zeggen.

Gemeente van Urk, er is blijdschap dat u weer een herder en leraar mag ontvangen, maar zullen we het onthouden, u krijgt een **mens!** Hebben we er al bevindelijk kennis aan gekregen, wat het betekent mens te zijn? Als we dat leren dan komen we in het stof terecht, en als het goed is, telkens weer. Wat is het een voorrecht als de Heere ons dat veel geeft, dan zitten we laag bij de grond. Maar zegt misschien iemand, is er nu niet meer te zeggen? Jawel, als we dan denken aan Johannes, deze was ook een begenadigd mens. Hij was met de Heilige Geest vervuld. Dit was onverdiend. Ja, dit vloeit voort uit het welbehagen des Vaders. En gemeente, we mogen toch ook weten dat u een mens krijgt die iets mag weten van genade. Dat is nooit te begrijpen, alleen maar te bewonderen. Niet naar God gevraagd, maar opgezocht in Zijn opzoekende zondaarsliefde. Johannes was ook een onwaardig mens. Hij zegt, ik ben niet waardig dat ik Zijn schoenriem zou ontbinden. Als dit beleefd mag worden, wat wordt het dan een wonder in Zijn dienst te mogen staan. Johannes was ook uitgezonden. Het is nodig als we in het ambt van herder en leraar mogen gaan dienen, dat we weten mogen van God gezonden te zijn. Wel een zondig mens, een verloren mens, en ook een onwaardig mens, maar... van God gezonden.

2^e Het licht waarvan getuigd wordt

Van Johannes staat in vers zeven: Deze kwam tot een getuigenis, om van het licht te getuigen. Johannes was dus zelf een getuigenis.

Hij was werkzaam aan de Jordaan. Hij was een getuigenis in zijn prediking, in zijn verschijning zoals hij daar sprak in zijn kemels-haren mantel. Ja, hij was een getuigenis in heel zijn levensopenbaring.

Deze Johannes kwam tot een getuigenis om van het Licht te getuigen. Het zal voor een ieder duidelijk zijn dat hier de Heere Jezus mee wordt bedoeld. Hij is het Licht der wereld. Het woord "getuigen" dat hier gebruikt wordt, heeft te maken met het woord "martelaar". Dat wijst op betrokkenheid. Als je veel in de nabijheid van Christus mag verkeren, dan is er ook ruimte om van Hem te getuigen. Dan komt dat getuigen uit de volheid van je hart. Dan is er ook de bereidheid en de gewilligheid dit getuigenis vast te houden en Zijn smaadheid te dragen. Een mens van nature leeft in de duisternis. Hij heeft geen kennis van God en goddelijke zaken. Wij hebben het duister gemaakt en hebben de duisternis gekozen boven het licht. Wat is het dan onbevattelijk dat God Zelf gekomen is met de boodschap van het Licht. God heeft al van eeuwigheid de zaligheid van Zijn verkozen Kerk vastgemaakt in Zichzelf. In en door Christus vindt het welbehagen Gods zijn voortgang. Hij brengt van de duisternis tot het Licht. Hij verlost van het grootste kwaad tot het hoogste goed, de gemeenschap met God. Het getuigen van Christus als Profeet, Priester en Koning, is een onuitputtelijk werk. Ik hoop, broeder Bakker, dat de Heere, ook in de gemeente van Urk, u veel de bediening uit het heiligdom zal geven. Om te getuigen van dat Licht, om te getuigen van Hem, Die de schoonste is van alle mensenkinderen en op Wiens lippen genade is uitgestort.

3^e Het doel dat beoogd wordt

We lezen in het laatste gedeelte van vers zeven: "opdat zij allen door hem geloven zouden". Dat is dus dat zij door de prediking van Johannes, tot het geloof in het Licht, in de Zaligmaker zullen mogen komen. Er staat "allen". Wat betekent dat woordje allen? Betekent dit dan dat allen, tot wie Johannes zijn boodschap heeft gericht, tot het waarachtige geloof zijn gekomen? Wij weten wel anders. Hij heeft ze wel zonder aanzien des persoons aangesproken. Hij heeft ze aan de ene kant aangezegd wie ze waren. Aan de andere kant gewezen op het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt. En in de rechte bediening, als de liefde van Christus je dringt, dan is het zo dat je er niet eentje over hebt voor het eeuwige verderf. Dan is het zoals Paulus ook zegt: Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege: laat u met God verzoenen. Dan is het ook zo dat de Heere vrij is, wij schuldig. De Heere is soeverein, wij zijn verantwoordelijk. Zalig worden is Gods Werk, verloren gaan eigen schuld. Johannes is gebruikt om het ware zaligmakende geloof in het hart te planten. Dat geloof dat ons met Christus verenigt. Ik hoop van harte, broeder Bakker, dat de Heere de bediening hier op Urk tot een rijke zegen mag stellen. Dat er middellijk door uw dienstwerk velen mogen worden toegedaan, onder jongeren en ouderen, tot die gemeente die straks eeuwig zal zalig worden. Gode tot

eer. Na het lezen van het bevestigingsformulier en de vragen klonk plechtig het antwoord: "Ja ik van ganser harte". Indrukwekkend was het moment toen de geopende bijbel boven het hoofd van de geknielde kandidaat Bakker gehouden werd en de bevestiging plaatsvond. Aan de handoplegging namen deel ds. G.J. van Aalst, ds. G. Hoogerland, ds. J. Karens, ouderling J. Korf en ds. G. Pater. Allen spraken een zegenwens uit. De geknielde predikant werd toegezongen Psalm 20 : 1.

De intrede

In de middagdienst deed ds. E. Bakker intrede. De tekst voor de intrededienst was Handelingen 4 : 12: "En de zaligheid is in geen ander; want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden". Thema voor deze tekst: "De Naam tot zaligheid", verdeeld in drie gedachten.

1^e Het is een enige Naam

In ons teksthoofdstuk staan Petrus en Johannes voor de Raad om verantwoording af te leggen over de weldaad aan een krank mens geschied. Er was een wonder geschied aan de kreupele man die dagelijks aan de deur des tempels zat. Hij was gezond geworden. De Raad heeft hen de vraag gesteld: door wat kracht of door wat naam hebt gijlieden dit gedaan? Dan mag Petrus met vrijmoedigheid getuigen dat door de Naam van Jezus Christus den Nazarener, dien gij gekruisigd heb. Welken God van de doden opgewekt heeft, door Hem, zeg ik, staat deze hier voor u gezond. Petrus trekt de eer niet naar zichzelf. Hij en Johannes mogen van zich afwijzen, en wijzen op Hem Die zij gekruisigd hadden. Zij hadden Hem verworpen, gekruisigd en gedood. Maar God had Hem opgewekt ten derde dage. Wel veracht door de bouwlieden maar tot een Hoofd des hoeks geworden. Daarom, al hebt u dan die Steen, die God in Sion heeft gelegd, weggevoerd als een waardeloze steen. Weet, er is maar één Naam gegeven tot zaligheid, en de zaligheid is in geen ander. Zaligheid, wat is zaligheid? Dat is verlost te worden van het grootste kwaad, en dat ik gebracht zal worden tot het hoogste goed, dat is met God verzoend en Zijn gunst te mogen ervaren. Het is onze plicht de heilige Wet des Heeren te onderhouden maar het kan onze grond voor zaligheid niet zijn, want er is onder de hemel, dus op deze door de zonde vervloekte aarde, geen andere Naam dan Jezus Christus. Als wij onbekeerd voortleven, gemeente, dan verwerpen wij die enige Naam.

2^e Het is een gegeven Naam

De tekst spreekt van geen andere Naam die onder de mensen gegeven is. Dan is er ook sprake van een Gever. Dan rijst de vraag: wie heeft die Persoon dan gegeven? Het is God de Vader Die Zijn eigen Zoon gegeven heeft. Johannes getuigt er van dat God de wereld alzo lief heeft gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Wanneer heeft God Zijn Zoon dan gegeven? Reeds in de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid. Daar heeft God raad gehouden en Zijn Zoon gegeven tot een Zaligmaker. Gegeven ook in de volheid des

tijds en Zijn naam geheten Zaligmaker, om Zijn volk zalig te maken. Is het wel eerlijk dat God alleen Zijn volk, dat Hij van eeuwigheid heeft lief gehad, zalig maakt? De Heere spreekt in Zijn Woord dat Hij heeft neder gezien op de aarde of er iemand verstandig ware, of er iemand was die God zocht, en Hij vond er geen. Niemand. Allen afgeweken, dus ik en u. Daarom is die verkiezende liefde zo'n onbevattelijk wonder. Aan zondaren, aan weglopers wordt nu die enige Naam gegeven. Daar getuigt Petrus van: "die onder de mensen gegeven is". Gegeven tot Profeet, om zondaren onderwijs te geven. Gegeven tot Priester, om de weg voor zondaren te banen tot Zijn Vader. Gegeven tot Koning, om zondaren op hun weg door Zijn kracht te leiden. En nu de vraag aan u en mij zelf gesteld: kennen wij die Naam? Kennen wij iets van die ambtelijke bediening van Christus? Heeft deze gegeven Naam voor ons al waarde gekregen? Hij krijgt waarde als we met al het onze midden in de dood terecht gekomen zijn. Als we strafwaardig geworden zijn, o dan krijgen we Hem nodig, Die de zonde heeft gedragen. Heeft Hij voor ons in die weg al waarde gekregen?

3^e Een onmisbare Naam

Er staat in onze tekst; "door welke wij moeten zalig worden". Wel, omdat God wil dat Zijn volk zalig wordt. Petrus mag zich hier bij dat volk insluiten. Hij zegt, door welke wij moeten zalig worden. Omdat Manasse zalig moest worden is de Heere hem te sterk geworden. Omdat Levi op de rol des levens geschreven stond, heeft de Heere hem uit het tolhuis geroepen. En omdat de kerk van God zalig moet worden staat hier, door welke wij moeten zalig worden. Het is het goddelijke moeten. Daarom moest God een weg uitdenken waardoor verloren zondaren met God verzoend kunnen worden. Krachtens onze schepping is het uw en mijn verantwoordelijkheid om zalig te moeten worden. Waarom? Omdat God recht op ons heeft. Recht heeft te eisen dat wij zijn zoals Hij ons geschapen heeft, goed en naar Zijn evenbeeld. Maar dat is nu bij de mens onmogelijk en daarom is deze Naam zo onmisbaar. Want wanneer de Geest van Christus ons deze onmogelijkheid leert, dan wordt die Naam voor ons onmisbaar om zalig te kunnen worden, en wat wordt het een wonder als de Heere die Naam aan het hart gaat openbaren. Dezulken begeren steeds meer die enige Naam te leren kennen en krijgen Hem in alles nodig. En ze leren het zien. Jezus, die enige Naam, die God onder de hemel gegeven

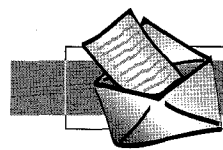
heeft, is de Poort des Heeren, daar het rechtvaardig volk door zal treên, om hunnen God ootmoedig te eren, voor het smaken Zijner zaligheên.

Toespraken

Na de prediking werd een hartelijk dankwoord gesproken tot de bevestiger ds. L. Blok, tot het Curatorium in de persoon van ds. J.J. van Eekeveld, alsook tot de docenten en de broeders studenten.

Ook tot degenen die consulentwerk hebben verricht in de gemeente van Urk in de vacante tijd, de kerkenraden van de vacante gemeenten waar in de studententijd gesproken werd, de vertegenwoordigers van de plaatselijke kerken voor hun aanwezigheid, de plaatselijke overheid en de kerkenraad van de Oud Ger. Gem. in Ned. voor het afstaan van het kerkgebouw, alsmede allen die meegewerkt hebben deze dag ordelijk te doen verlopen, werden hartelijk dank gezegd. Ds. Bakker sprak de wens tot de kerkenraad van de eigen gemeente uit dat de Heere onderlinge liefde wil schenken om samen het goede voor de gemeente te zoeken. Een woord van dank sprak de dominee uit tot de gemeente voor de blijken van liefde en toegenegenheid en voor het vele werk dat aan de pastorie en tuin is verricht. Verder werd hartelijk dank gezegd de kerkenraad en gemeente van Opheusden, ds. J. Karens en familie. Hierna sprak ds. P. Melis namens het Curatorium en ds. G. Hoogerland namens de classis Kampen en de Particuliere Synode Oost. Namens de studenten sprak student G. van Manen en namens de plaatselijke kerken ds. T. Klok, predikant van de Oud. Ger. Gem. in Ned. op Urk. Wethouder A.P. Hakvoort voerde het woord namens de plaatselijke overheid en tenslotte ouderling J. Korf namens kerkenraad en gemeente. Ouderling Korf heette ds. Bakker en zijn gezin hartelijk welkom. Hij sprak de wens uit dat de Heere de prediking zou willen gebruiken tot bekering van zondaren en tot onderwijs en versterking in het allerheiligst geloof. Dat in de gemeente een volk gevonden mag worden dat in duisternis is gezeten en in de schaduw des doods, waarover het Licht zal mogen opgaan. Hij verzocht de gemeente de nieuwe herder en leraar staande toe te zingen Psalm 119 : 9, in enigszins gewijzigde vorm. Nadat de dominee voor alle goede wensen had bedankt werd de dienst beëindigd en legde ds. Bakker voor de eerste maal de zegen op de gemeente.

B.P. den Hartog, scriba

Berichten

CONTACTDAG VAN "HELPEDE HANDEN"

D.V. zaterdag 16 oktober 2004 is er een contactdag voor mensen met een lichamelijke handicap in de zaal van de Geref. Gemeente van Goes. Aanvang: 10.30 uur.

Dhr. J. de Jager uit Scherpenzeel hoopt een lezing met dia's te houden over: "de christenreis". Belangstellenden zijn van harte welkom. I.v.m. broodmaaltijd vóór 12 oktober a.s. opgeven bij het secretariaat: Aalbersestraat 1, 4463 TB Goes.

KOOR- EN SAMENZANGAVONDEN 's-Gravenzande

De ring West-Nederland van de bond van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseert op D.V. vrijdag **8 oktober a.s.** een koor- en samenzangavond in de "Westerkerk" van de Geref. Gemeente te 's-Gravenzande, Obrechtlaan 21. Aanvang 19.45 uur. Hieraan verlenen medewerking: het gemengd koor "De Lofstem" uit Lisse, het jeugdkoor "Jedidja" uit Vlaardingen, het mannenkoor "Datheen" uit Leiderdorp en het gemengd koor "Soli Deo Gloria" uit 's-Gravenzande. De collecte is bestemd voor "De Vluchtheuvel".

Moordrecht

Het jongerenkoor en het gemengd koor van de Geref. Gemeente te Gouda hopen op D.V. **16 oktober a.s.** een uitvoering te geven in de Hervormde Kerk van Moordrecht. Het thema is: "Dankt God in alles". Beide koren zullen muziek rond dit thema uitvoeren. Ds. G. Clements zal een meditatie verzorgen. Tevens is er veel ruimte voor samenzang. De netto-opbrengst van de collecte is bestemd voor de actie kerkbouw van de Geref. Gemeente te Gouda. Aanvang: 20.00 uur.

Tholen

De ring Zeeland van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseert op D.V. **zaterdag 16 oktober a.s.** een koor- en samenzangavond in de kerk van de Geref. Gemeente te Tholen. **Aanvang 19.00 uur.** Medewerking verlenen: gemengd koor "Crescendo" uit Tholen, gemengd koor "Sursum Corda" van Krabbendijke, jeugdkoor "Sjaloom" uit Tholen en jeugdkoor "De Jonge Lofstem" uit Scherpenisse. De collecte is bestemd voor het busproject van Siloah. Het betreft de aanschaf van een nieuwe rolstoelbus voor het gezinsvervangend tehuis De Beukelaar te 's-Gravenvolder, waarin 24 mensen met een verstandelijke handicap wonen, waarvan er enkele meervoudig gehandicapt zijn. In de aanschafkosten van deze bus verleent de overheid geen subsidie.

JUBILEUMZANG- EN ORGELAVOND

In het kader van het 10-jarig jubileum organiseert het mannenkoor "Elim" uit 's-Gravenvolder op **zaterdag 9 oktober a.s.** D.V. een zangavond in de Grote of

Mariakerk te Goes. Medewerkenden zijn: het jubilerende mannenkoor "Elim" en o.a. het mannenkoor "Salvatori" uit Nunspeet. Ds. J. Schipper hoopt de opening te verzorgen. Aanvang: 19.00 uur. De opbrengst van deze avond is bestemd voor de actie die het mannenkoor "Elim" houdt voor de vakantieweken gehandicaptten.

SAMENZANGAVOND RZC BARNEVELD

Op D.V. **zaterdag 16 oktober a.s.** organiseert de regionale zendingscommissie Barneveld een samenzangavond in de kerk van de Geref. Gemeente te Wageningen, Van Uvenweg 13. Het programma bestaat uit het gemeenschappelijk zingen van psalmen (ook naar de berijming van Datheen). De algehele leiding is in handen van ouderling K.W. Breunissen uit Wageningen. Aanvang: 19.30 uur. De collecte is bestemd voor de zending van de Geref. Gemeenten.

ZEEUWSE ISRAËLAVOND IN MIDDELBURG

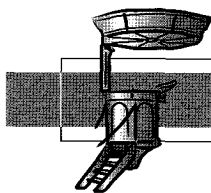
D.V. **zaterdag 16 oktober a.s.** organiseert het Deputaatschap voor Israël weer een Zeeuwse Israëlavond in de Ter Hoogkerk van Midderburg-C. Ds. C.J. Meeuse zal een toelichting geven op het werk onder het Joodse volk in Israël. In de pauze wordt een diapresentatie getoond, waarmee het werk onder de "beminden om der vaderen wil" dichterbij gebracht wordt. Na de pauze kunnen vragen worden gesteld aan ds. C.J. Meeuse en ds. C. Neele. De avond wordt geopend door ds. J.M.D. de Heer en begint om 19.30 uur.

PROMOTIE

Ter verkrijging van de graad van doctor aan de Universiteit van Amsterdam, faculteit voor natuurwetenschappen, wiskunde en informatica, verdedigde ons gemeentelid Arjan Bik op 27 september 2004 zijn proefschrift, getiteld: "The stellar content of high-mass star-performing regions". Het handelt over de geboorte van sterren, de detectie van jonge zware sterren en de spectroscopie van jonge zware sterren. De kerkenraad wil de doctor van harte feliciteren en de wens uitspreken dat de grote Schepper van het heelal hem Zijn zegen wil schenken op zijn verdere levensweg.

De kerkenraad van de
Geref. Gemeente van Apeldoorn.

Den Helder 10.00 en 16.00 uur stud. Van Belzen; Dirksland 10.00 en 18.00 uur stud. Van Manen; Doetinchem 9.30 en 19.00 uur ds. W. Harinck; Dordrecht 10.00 en 18.30 uur ds. Boogaard (in de Pauluskerk, Nassauweg); Drachten 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamsweg 9) 12.00 uur ds. F. Mulder en 19.00 uur leesdienst; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 14.30 uur ds. L. Blok; Enter 18.00 uur ds. Tuinier; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 uur en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper; 's Gravenzande 19.00 uur ds. Driessen; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. C. Harinck; Haamstede 18.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 19.00 uur ds. Schot; Kamperland 15.00 uur ds. Moens; Kapelle-Biezeling 9.30 uur en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. P. Mulder; Klaaswaal 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. Schipper; Krabbendijke 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Verschuure; Krimpen a/d IJssel 14.30 uur ds. Van Krimpen; Leerdam 14.30 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Lelystad 18.45 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Centrum 9.30 uur en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Moerkapelle 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden (doventolk); Naaldwijk 19.15 uur ds. Zippro; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Verweij; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. Bac en 15.30 uur ds. W. Harinck; Nieuwerkerk Zld 9.00 en 15.30 uur ds. Gunst (kerk aan de Ooststraat); Nijkerk 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oosterend-Textel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Opperdoes 19.00 uur stud. Van Belzen; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Puttershoek 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rheden 12.00 en 18.30 uur (kerk: Kon. Elisabethplantsoen) ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. De Wit; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. Clements; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur (H.A.) ds. Mol en 15.00 uur ds. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. Van der Net; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Uddel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Veen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 uur ds. Veenendaal; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur leesdienst;

Predikbeurten

ZONDAG 10 OKTOBER 2004

Aagtekerke 14.30 uur ds. De Heer; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw;

Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Paul; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven;

Waarde 9.30 uur en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westzaan 19.00 uur ds. Neele; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Tanis; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld.

DINSDAG 12 OKTOBER 2004

Berkenwoude 19.30 uur ds. Kattenberg; Borssele 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Brakel 19.30 uur ds. M. Karens; Krabbendijke 19.30 uur stud. Van Belzen (voor de zending); Leerdam 19.30 uur ds. Hakvoort; Moerkapelle 19.30 uur ds. Tuinier; Naaldwijk 19.45 uur ds. Moens; Oosterland 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Van Krimpen.

WOENSDAG 13 OKTOBER 2004

Hilversum 19.45 uur ds. Silfhout; Hoofddorp 19.30 uur ds. Visscher; Opperdoes 19.30 uur ds. Neele; Poortugaal 19.30 uur ds. Verweij; Rijssen-West 19.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Van der Net; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Melis; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Gunst; Soest 19.30 uur ds. Mondria; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Van Gelder; Urk 19.30 uur ds. Van Dieren; Utrecht 20.00 uur ds. Schot (voor evangelisatie); Vlaardingen 19.30 uur ds. De Wit; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens (bijbellezing); Westzaan 19.30 uur ds. Meeuse; Zeist 13.15 uur ds. Van Eckeveld (huw.bev.).

DONDERDAG 14 OKTOBER 2004

Capelle a/d IJssel 19.45 uur ds. Sifhout (bijbellezing); Genemuiden 13.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Krimpen a/d IJssel 19.30 uur ds. Meeuse; Poortvliet 19.30 uur stud. Van Manen; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Mondria; Zaandam 19.30 uur ds. Van Eckeveld.

VRIJDAG 15 OKTOBER 2004

Beekbergen 13.30 uur ds. Schreuder (huw.bev.); Krabbendijke 14.45 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Moerkapelle 13.00 uur ds. Clements (huw.bev.); Terwolde-De Vecht 13.45 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Zeist 19.00 uur ds. Van Eckeveld (huw.bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Vacant; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barreellei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Te huur: **vak.huisje** voor 2 pers. in **Putten**. 033-2459443.

Te huur **ruime vakantiewoning** in **Zuid-Alberta, Canada**, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

TE KOOP VOOR NATUURLIEFHEBBERS

Royale woning in Alblaserdam, aan de uiterste rand, en met blijvend vrij panoramisch uitzicht op molens en beschermd natuurgebied (stiltegebied). Living ca. 80 m², 4 slaapkamers en dakterras. Dicht bij ref. scholen en kerken. Compleet en gemakkelijk, zonnig huis met veel extra's. Hogere prijsklasse. Info tel. 078-6913612.

"Jong Sursum Corda" is een kinderkoor met ongeveer 35 leden. Het koor gaat uit van de Gereformeerde Gemeente te Gouda.

Wij zoeken per direct een Enthousiaste dirigent(e)

Kandidaten hebben bij voorkeur een muzikale opleiding of zijn daar nog mee bezig. Wij repeteren iedere donderdagavond van 18:45 uur tot 19:45 uur.

Inlichtingen over deze functie kunt u telefonisch verkrijgen bij
Frans Nieuwenhuyzen
f.nieuwenhuyzen@ehsoostkapelle.nl (dir.)
of Leen Blom: leen@lblom.nl
0182-522618 (vz.).
Schriftelijke reacties aan de secretaresse:
C.A.W Blom-Kardux
Gravin Beatrixstraat 11
2805 PH Gouda

Begrafenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Wij verzorgen begrafenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begrafenisvereniging of begrafenisfonds men is aangesloten.

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAFNISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

Appartementen voor 55+-ers bij de SGZZH

Binnen onze serviceflats Avondrust en Rehoboth te Rotterdam zijn comfortabele 2- en 3-kamer appartementen te huur. In de serviceflats wordt thuiszorg geboden door Agathos Thuiszorg. Deze zorg sluit goed aan bij onze Christelijke identiteit. Voor bezichtiging en nadere inlichtingen kunt u bellen met familie A. van der Giessen (Avondrust 010-4829028) of mevrouw G. van Rijs (Rehoboth 010-4209806). Zij staan u graag te woord!

v.a. € 99 p.w. vrij tot 14/11 profiteer!
Ameland/Terschelling/Bakkeveen (Fri) bij Drachten. Nog even genieten? T.h. jubileum aanb. 30 jr. zie www.vd-sluis caravanverhuur.nl (16/10-23/10 bezet) v.a. 1/10 kunt u reserveren voor 2005 - **0512-516096**.

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

**AMBACHTELIJK,
NATUURLIJK**

KROON
NATUURSTEEN

VLOEREN - TRAPPEN - GEVELS
Energieweg 8c • 4231 DJ Meerkerk
Tel: +31(0)183-354225 • Fax +31(0)183-354375
www.kroonnatuursteen.nl • email: info@kroonnatuursteen.nl
openingstijden showroom: di-vr: 09.30-17.00 uur, za 09.30-15.00 uur

Hotel Eureka is een gezellig familie-hotel, wij organiseren geheel verzorgde vakantieweken met 4 bustochten en 1 boottocht, en midweekarrangementen. Boek nu uw najaarsvakantie! Bel voor inlichtingen of vraag onze gratis folder aan. Fam. van Gent, Zeddam. Tel. 0314-651811.

**Collectebonnen
machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie**
0548-515415

**KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

Te koop gevraagd: THEOLOGISCHE EN AANVERWANTE BOEKEN.
Antiquariaat Den Hertog/G.J. Zwoferink, tel. zaak: 030-634 66 81

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG
THUISZORG

RST Zorgverleners.
600 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streeppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak ook Service aan huis!
M 06 5321 5334

Lagarde 'n helder geluid
zuiver Lagarde!

De geluidssystemen van Lagarde.
helder en krachtig. Je hoort verder niets.
Bel (0341) 37 57 57 voor meer informatie.

**CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Regentesselaan 43 Tel: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04
Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Zwijndrecht
Boekhandel en antiquariaat
DE ROO

De nieuwe Calvijn Bijbelverklaring
verschijnt binnenkort!
Compleet 15 dl. € 595,-
Inruil oude delen of andere
theologische boeken is mogelijk.

Tevens verkoop / inkoop en taxatie
van tweedehands en antiquarische
theologische boeken.

Van Meelstraat 12 Zwijndrecht
Tel. 078-6124081

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

**IN LIEFDEVOLLE
HERINNERING...**

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuyper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555
Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579
Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010
Email: info@grafgedenktekens.nl

Begrafenisverzorging Kina
Begrafenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

WESOTRONIC

Wesotronic ook voor Draadloze
Kerktelefoon: **het DKtel systeem!**
Telefoon: (0341) 27 10 00
E-mail: kerktelefoon@wesotronic.nl